

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania Z. B.
od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 lipca 2024 r.,
wniosku odwołującego się o wyłączenie SSN Roberta Stefanickiego od
rozpoznania sprawy

**wyłącza SSN Roberta Stefanickiego od rozpoznania sprawy
sygn. akt III USKP 146/23.**

UZASADNIENIE

Pełnomocnik skarżącego Z. B. w piśmie procesowym z dnia 3 czerwca 2024 r. wniósł o wyłączenie z mocy art. 48 i art. 49 k.p.c. SSN Roberta Stefanickiego od rozpoznania sprawy ze skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 552/21, powołując się na fakt powołania tegoż sędziego do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

(Dz.U. z 2018 r., poz. 3) i związane z tym wątpliwości odnośnie do zapewnienia stronie prawa do rozpoznania jej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawany wniosek podlega uwzględnieniu.

Wstępnie należy zauważyć, że zawarta we wniosku o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy argumentacja pełnomocnika skarżącego nawiązuje do dorobku orzeczniczego Sądu Najwyższego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Godzi się zatem przypomnieć, że w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4, poz. 34) stwierdzono, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. Uchwała z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym), co powoduje, że każdy skład orzekający jest nią związany.

Jak przyjęto w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 (OSNP 2022 nr 10, poz. 95), konsekwencje wynikające z powołanej uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego nie zostały zniwelowane wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61), gdyż nie mógł on i nie wywarł bezpośredniego skutku wobec uchwały połączonych Izb jako orzeczenia Sądu Najwyższego. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie oznacza więc, że uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego została unieważniona, bądź nie obowiązuje jako orzeczenie sądu, czyli jako uchwała wykładnicza, interpretująca prawo, czy też została wyeliminowana z porządku prawnego (przestała istnieć) i nie wywiera skutków prawnych. W żadnym zakresie nie zostały bowiem uchylone (zmienione) przepisy ustawowe stanowiące podstawę prawną podejmowania przez Sąd Najwyższy uchwał interpretujących

przepisy prawne poza rozstrzyganiem konkretnych spraw sądowych. Przepisy te nie były również przedmiotem kontroli konstytucyjnej.

Warto też przytoczyć jednolite orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym przesądzono, że orzekanie przez osoby powołane do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. stanowi naruszenie prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (wyrok Wielkiej Izby ETPCz z dnia 1 grudnia 2020 r., skarga nr 26374/18, Gudmundur Andri Astradsson przeciwko Islandii, Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2020 nr 6, s. 109, z omówieniem P. Florjanowicza-Błachuta; Iustitia 2021 nr 1, s. 40, z glosą M. Wrzołek-Romańczuk; Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 5, s. 38, z glosą W. Hermelińskiego i B. Nity-Światłowskiej oraz wyroki ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., skarga nr 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce, ECHR:2021:0722, LEX nr 3199038; z dnia 8 listopada 2021 r., skargi nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce; z dnia 3 lutego 2022 r., skarga nr 1469/20, Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, LEX nr 3301552 oraz z dnia 16 czerwca 2022 r., skarga nr 39650/18, w sprawie Żurek przeciwko Polsce, ECHR:2022:0616).

Wypada zauważyć, że podobne stanowisko prezentuje Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, uznając, że złożenie wniosku o powołanie sędziego Sądu Najwyższego przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. oznacza, iż orzeczenia sądowe wydane z udziałem takiego sędziego stanowią naruszenie prawa do sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (wyroki Wielkiej Izby Trybunału Sprawiedliwości UE: z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, AK przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2019:982; LEX/el. 2019, z glosą A. Grzelak; z dnia 6 października 2021 r. w sprawie C-487/19, postępowanie zainicjowane przez W.Ż., EU:C:2021:798; Europejski Przegląd Sądowy 2022 nr 3, s. 40-50, z glosą Z.

Nowickiej oraz z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, A.B., C.D., E.F., G.H. i I.J. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2021:153, a w jego wykonaniu wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 maja 2021 r., II GOK 2/18, Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2021 nr 6, s. 140-154, z glosą H. Izdebskiego, LEX nr 2687377 i wyroki tego Sądu, II GOK 3/18 do II GOK 20/18 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2021 r., III PSKP 13/21, OSNP 2022 nr 2, poz. 11).

W piśmiennictwie przyjmuje się, że osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. podlega wyłączeniu z mocy samej ustawy na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c., jako że przystępując do orzekania, musi na samym wstępie postępowania - a także w jego toku - poddać (poddawać) ocenie poprawność i legalność stosunku prawnoprosesowego (publicznoprawnego) wiążącego go ze stronami oraz stosunku prawnoustrojowego, jakim łączy się z państwem, w którego imieniu orzeka. Pozostaje więc z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jej prawa lub obowiązki (J. Gudowski: *Iudex impurus*. Wyłączenie z mocy samej ustawy sędziego objętego zarzutem wadliwego powołania lub przejścia na wyższe stanowisko sędziowskie, Przegląd Sądowy 2022 nr 5, s. 7-26).

Wreszcie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że w razie wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest instytucja wyłączenia sędziego (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22, LEX nr 3375645; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22, LEX nr 3370369; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22, LEX nr 3375652; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, LEX nr 3262183). Naruszenie tych standardów może bowiem doprowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej państwa (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022 nr 6, poz. 22), a tego typu konsekwencji należy unikać. Na każdym etapie postępowania konieczne jest więc badanie przez sąd z urzędu, czy skład, w którym rozpoznaje sprawę, spełnia wymagania sądu właściwego, o których mowa w art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw

Człowieka i Podstawowych Wolności a w przypadku, gdy skład został ukształtowany w wyniku orzeczenia w przedmiocie wyłączenia sędziego, niezbędne jest dokonanie także oceny, czy to orzeczenie zostało wydane przez sąd spełniający standardy sądu niezawisłego, bezstronnego i właściwego w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2022 r., II CSKP 556/22, LEX nr 3425593).

Mając powyższe na uwadze przytoczone poglądy judykatury i doktryny, Sąd Najwyższy z mocy art. 48 § 1 pkt 1 oraz art. 49 § 1 orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]